

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। इन्द्राग्नी। गायत्री, १२ अनुष्टुप्

इयं वा॒मस्य॑ मन्म॒न इन्द्रा॑ग्नी पू॒र्व्यस्तु॑तिः। अ॒भ्राद्वृ॑ष्टिर्वाजनि॥ ७.०९४.०१

इन्द्राग्नी। अस्य- एतस्य। मन्मनः- मुनेः। इयम्- एषा। पूर्व्यस्तुतिः- सनातनस्तुतिः। अभ्रात्- मेघात्। वृष्टिः। इव। अजनि- जाता॥१॥

शृ॒णुतं॑ ज॒रितु॑र्हवमिन्द्रा॑ग्नी वन॒तं गि॑रः। ई॒शाना॑ पि॒प्यतं॑ धि॒यः॥ ७.०९४.०२

जरितुः- स्तोतुः। हवम्- आह्वानम्। शृणुतम्। इन्द्राग्नी। गिरः- वचः। वनतम्- सम्भजतम्। ईशाना- ईश्वरौ। धियः। पिप्यतम्- पूरयतम्॥२॥

मा पा॒प॒त्वाय॑ नो न॒रेन्द्रा॑ग्नी माभि॒शस्त॑ये। मा नो॑ रीरध॒तं नि॒दे॥ ७.०९४.०३

नः- अस्मान्। पापत्वाय। मा कुरुतम्। नरा- हे नेतारौ। इन्द्राग्नी। अभिशस्तये- अपकीर्त्यै। मा कुरुतम्। नः- अस्मान्। निदे- निन्दकाय। मा। रीरधतम्- वशीकुरुतम्॥३॥

इन्द्रे॑ अ॒ग्ना नमो॑ बृ॒हत्सु॑वृ॒क्तिमे॑रयामहे। धि॒या धे॒ना अव॑स्यवः॥ ७.०९४.०४

अवस्यवः- रक्षाकामा वयम्। इन्द्रे- बलाधिदैवते। अग्नौ- क्रत्वधिदैवते। बृहत्- महत्। नमः। सुवृक्तिम्- मन्त्रम्। आ ईरयामहे- प्रेरयामः। धिया- बुद्ध्या। धेनाः- वचः प्रेरयामः॥४॥

ता हि श॒श्वन्त॑ ई॒ळत॑ इ॒त्था वि॒प्रास॑ ऊ॒तये॑। स॒बाधो॑ वाज॒सात॑ये॥ ७.०९४.०५

ता- तौ। हि- खलु। शश्वन्तः- बहवः। विप्रासः- मेधाविनः। सबाधः- वृत्रबाधिताः। वाजसातये- सद्गतिलब्धये। इत्था- एवम्। ऊतये- रक्षायै। ईळते- स्तुवन्ति॥५॥

ता वा॑ गी॒र्भिर्वि॑प॒न्यवः॑ प्रय॒स्वन्तो॑ हवामहे। मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः॥ ७.०९४.०६

ता- तौ। वाम्- युवाम्। गीर्भिः- वाग्भिः। विपन्यवः- मन्त्रयुक्ताः। प्रयस्वन्तः- हव्यवन्तः। सनिष्यवः- सम्भजनकामा वयम्। मेधसाता- मेधालाभाय। हवामहे- आह्वयामः॥६॥

इन्द्राग्नी अवसा गतमस्मभ्यं चर्षणीसहा। मा नो दुःशंस ईशत ॥ ७.०९४.०७

इन्द्राग्नी। अवसा- रक्षाशक्त्या। अस्मभ्यम्- नः। चर्षणीसहा- शत्रुभिभावुकौ। आ गतम्- आगच्छतम्। नः- अस्मान्। दुःशंसः- दुष्कीर्तिः। मा। ईशत- वशीकरोतु ॥७॥

मा कस्य नो अररुषो धूर्तिः प्रणङ्मर्त्यस्य। इन्द्राग्नी शर्म यच्छतम् ॥ ७.०९४.०८

कस्य- कस्यचिदपि। अररुषः- अरेः। मर्त्यस्य। धूर्तिः- हिंसा। नः- अस्मान्। मा। प्रणक्- प्राप्नोतु। इन्द्राग्नी। शर्म- क्षेमम्। यच्छतम्- दत्तम् ॥८॥

गोमद्विरण्यवद्वसु यद्वामश्वावदीमहे। इन्द्राग्नी तद्वनेमहि ॥ ७.०९४.०९

गोमत्- धेनुयुक्तम्। चिद्रश्मिसम्पन्नम्। हिरण्यवत्- सुवर्णयुक्तम्। ज्योतिःसम्पन्नम्। अश्वावत्- तुरगयुक्तम्। प्राणसम्पन्नम्। वसु- धनम्। वाम्- युवाभ्याम्। इन्द्राग्नी। ईमहे- याचामहे। तत्। वनेमहि- सम्भजेमहि ॥९॥

यत्सोम आ सुते नर इन्द्राग्नी अजोहवुः। सप्तीवन्ता सपर्यवः ॥ ७.०९४.१०

सपर्यवः- परिचरणकामाः। नरः- मनुष्याः। सोमे- रसे। आ सुते- निष्पादिते। सप्तीवन्ता- प्राणाश्चयुक्तौ। इन्द्राग्नी। अजोहवुः- आह्वयन्ति ॥१०॥

उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा या मन्दाना चिदा गिरा। आङ्गूषैराविवासतः ॥ ७.०९४.११

वृत्रहन्तमा- अतिशयेन आवरणाशकौ। मन्दाना- तर्पकौ। गिरा- वाचा। उक्थेभिः- शस्त्रैः। आङ्गूषैः- घोषैः। आविवासतः- परिचर्येते ॥११॥

ताविदुःशंसं मर्त्यं दुर्विद्वांसं रक्षस्विनम्।

आभोगं हन्मना हतमुदधिं हन्मना हतम् ॥ ७.०९४.१२

तौ । दुःशंसम्- दुर्वाचम् । दुर्विद्वांसम्- दुर्ज्ञानयुक्तम् । मेधामधर्मे प्रयोक्तारम् । रक्षस्विनम्- स्वार्थम् ।
यस्माद्वयं रक्षितव्यास्तद्रक्ष इति यास्कः । आभोगम्- अपहृत्य भोक्तारम् । उदधिम्- जीवोदकबन्धकं
शम्बरम् । हन्मना- वज्रेण । हतम्- नाशयतम् ॥१२॥

Dr. Rangraji